

7 Fylogeneze a ontogeneze řeči

Stadia vývoje řeči.

A. PRENATÁLNÍ OBDOBÍ

B. PŘEDŘEČOVÉ STADIUM = PŘÍPRAVNÉ = PREVERBÁLNÍ

C. VLASTNÍ VÝVOJ ŘEČI (fáze a stadia)

- a) **Fáze pragmatizace**
- b) **Fáze sémantizace**
- c) **Fáze lexemizace**
- d) **Fáze gramatizace**
- e) **Fáze intelektualizace**

PRENATÁLNÍ OBDOBÍ

- Olizování pupeční šňůry, vagitus uterinus (nitroděložní kvílení – 5. měs.), škytání, křik (6. měs.), dumláni palce (7.měs.), hltací pohyby

PREVERBÁLNÍ STADIUM

- Sání, žvýkání, polykání, hlasový reflex (křik novorozence)
- Dítě si těmito činnostmi připravuje mluvidla na řeč

VLASTNÍ VÝVOJ ŘEČI – FÁZE PRAGMATIZACE

- Období **do jednoho roku**
- 3. týden: reakce sacími pohyby na hlas matky – zdroje zvuku a potravy totožné
- 6. týden: **tvrdý hlasový začátek** = křik má citové zabarvení nespokojenosti
- 2. – 3. měs.: **měkký hlasový začátek** = křik vyjadřuje i spokojenost
- Broukání
- Reakce úsměvem na úsměv

- **5. měs.: pudové žvatláni – babbling** (hra s mluvidly)
- **6. – 8. měs.: napodobující žvatláni – lalling**
- **Diagnostický moment 6. – 8. měs.:** když nenastane napodobivé žvatláni, může být přítomna porucha sluchu

VLASTNÍ VÝVOJ ŘEČI – FÁZE SÉMANTIZACE

- 1. – 2. rok
- 1. rok: **jednoslovné věty** – první slova
- 1,5 – 2 roky: mluvení jako činnost – funkce řeči je hra – opakování slov; **dvouslovné věty** – telegrafický styl; **první věk otázek** (Kdo je to? Co je to?)

VLASTNÍ VÝVOJ ŘEČI – FÁZE LEXEMIZACE

- 2. – 3. rok života
- Prudký rozvoj slovní zásoby
- 2 – 2,5 roku: **upřednostňuje verbální projev**, užívá **víceslovné věty**
- 2,5 – 3. rok: zná své jméno a příjmení, chápe „já“, chápe roli komunikačního partnera, pomocí řeči dosahuje cílů

VLASTNÍ VÝVOJ ŘEČI – FÁZE GRAMATIZACE

- 3. – 4. rok
- Zpřesňuje se chápání významu slov
- Druhý věk otázek (Proč? Kde? Kdy?)
- 3,5 – 4 roky: řekne básničku
- Zmírnění dysgramatismů – **do 4 let fyziologický dysgramatismus**

VLASTNÍ VÝVOJ ŘEČI – FÁZE INTELEKTUALIZACE

- Po 4. roce života
- **Správná gramatika, užívá všechny slovní druhy, umí barvy**
- 1500 – 2000 slov
- 5 let: správná výslovnost, souvislé vyprávění, řeč se vyrovná dospělým
- 6 let: zvuková i obsahová norma řečového projevu, osvojení grafické podoby řeči